

Skoler og skolearkivalier

Skolearkivalier

- ▲ Træk af skolens og skolevæsenets historie
- ▲ Børnene
- ▲ Degne, skoleholdere, lærere
- ▲ Undervisningen
- ▲ Skolerne

De ældste skoler

- ▲ Middelalder
  - Katolske klosterscholer
- ▲ Efter reformationen
  - Kirkeordinansen 1539
  - Latinskoler i købstæderne
- ▲ 1630: Studentereksamen på universitetet

Latinskoler, hovedformål:

- ▲ At uddanne vordende præster
- ▲ 1537 - 1805: Den lutherske kirkeskole
- ▲ 1805 - 1903: Den humanistiske embedsmandsskole
  - Græsk og latin, dansk, tysk, fransk, historie, geografi, matematik og naturlære
- ▲ Fra 1850: Studentereksamen på latinskolen
- ▲ Fra 1903: erstattet af gymnasieskolerne

Rytterskoler

- ▲ Fra 1721
  - Den første af 240 rytterskoler oprettes
  - Barn af pietismen
- ▲ Undervisningspligt
  - Piger og drenge fra 5 år til konfirmationsalder
  - Undervisning gratis
- ▲ Fag:
  - Læsning (obligatorisk)
  - Skrivning (frivillig)
  - Regning (frivillig)

Realskoler

- ▲ Fra 1787
- ▲ Undervisning i "realfag":
- ▲ Nyere sprog
- ▲ Matematik
- ▲ Praktiske fag
- ▲ 1830'erne: "Hvor skal jeg sætte min søn i skole, når han ikke vil studere?"
- ▲ Nedlagte latinskoler bliver til realskoler
- ▲ 1855: Realeksamen
- ▲ 1881: Præliminæreksamen

Almueskolen

- ▲ 1739: Forordn. om almueskoler, ringe effekt
- ▲ 1814: Almueskoler oprettes på landet og i købstæderne
  - Undervisningspligt
  - Piger og drenge fra 7 år til konfirmationsalder
  - Skoledistrikter – omgangsskoler
  - Fag: religion, skrivning, regning, læsning og evt. Gymnastik
  - Det københavnske skolevæsen - specielt

Skolelærere før 1814

- ▲ 1739: Første skolelov – ingen læreruddannelse
- ▲ 1753: Balthasar Petersens "Lærerinstitut"
  - Første præstegårdsseminarium
  - Fra 1788: Tønder Seminarium
- ▲ 1789: Den store skolekommission
- ▲ 1790: Blågård statsseminarium,
  - bred pædagogisk uddannelse
  - Senere: præstegårdsseminarieuddannelse
- ▲ 1794: Brahetrolleborg seminarium
  - Nedlagt 1826
- ▲ 1801-1816: 8 "Præstegårdsseminarier"

Efter skoleloven af 1814

- ▲ Efter 1814: Skolelærere eller kirkebylærere
- ▲ 1818: Første seminarielov, 3-årig uddannelse
- ▲ 1857: Ny seminarielov,
  - uvilje mod statsseminarierne
  - Privatister kan instille sig til prøve, friseminarier
  - Kvindeseminarier, fx Zahles seminarium
- ▲ 1867: statsseminarierne fratages eksamensret
  - Genindføres 1894
- ▲ 1876: Danmarks Lærerforening stiftes

Seminarier

- ▲ Tønder Statsseminarium
  - Oprindeligt landets ældste lærerskole
- ▲ Blaagaard Seminarium
  - Statsseminarium, oprettet 1790
  - Flyttet i 1808: Jonstrup Seminarium
  - Flyttet til Lyngby i 1955
  - 1992, sammenlagt med Blaagaard Seminarium
- ▲ Blaagaard Seminarium
  - Friseminarium, oprettet 1859

Kilder

Børn:

- ▲ Dagbog for indbyrdes undervisning
- ▲ Skolejournal
- ▲ Eksamensprotokol

Lærere

- ▲ Eksamensbeviser
- ▲ Oplysningsskema for nyansatte lærere

Hjemmesider

- ▲ sa.dk
- ▲ arkiv.dk
- ▲ uddannelseshistorie.dk
- ▲ danmarkshistorien.dk
- ▲ skole200.dk
- ▲ thorshoj.dk/rytterskolerne.htm
- ▲ wadschier.dk
- ▲ hammerum-herred.dk